

SA GUWANG NG MGA NARATIBO AT PAGSASANARATIBO

Luna Sicat Cleto at Romulo Baquiran Jr.

Sa kasalukuyang ani ng mga naratibo ng Agos, naalala ang minsang tinuran ni Bienvenido Lumbera noong 1970, tungkol sa kapasidad ng modernong maikling kuwento na mangusap bilang mga parabula (Lumbera, 2014:7). Samakatwid, ang kuwento’y hindi mga kathang-isip ng mga rurok sa buhay ng mga taong walang kinalaman sa atin. Ito’y mga hininga ng mga taong malaki ang kinalaman sa atin at maaaring nakatabi, nakasalubong, nakahuntahan, at maaaring tayo rin, na pinagbibigkis ng imahinaryong identidad na Filipino. Dahil taglay ng naratibo ang sanhi-bunga bilang buto, ang mga naipupunla nito sa ating imahinasyon at pagmamalay ay may direkta ring paglalatatag ng karaniwang hinuha ng sanhi-bunga. Pero may mga piyesa rin sa tomo na itong humahamon mismo sa kawing ng sanhi at bunga, at sa halip ay nangangahas itong paunlakan ang pagkakawing ng idea, sa halip na karaniwang hagdan ng banghay.

Sa ani ng mga naratibo ng Agos, naganap ang mga engkuwentro sa mga publiko’t pribadong espasyo, na madalas ay sityo rin ng mga lakbay, gaya ng mga pier, prowa, kalsada, bus, riles, gayundin ang sityo ng mga pagtatagpo tulad ng coffee shop, mall, looban, karinderya, pati ang cctv at zoom room. Ruta ng mga inaasahang daluyan ng

naratibo at modernidad sa ating panahon ang mga sine, telebisyon, tugtog sa radyo, Tiktok, social media, YouTube at Instagram, habang binabaybay rin ang mga interseksyonalidad ng uri, lahi, etnisidad, kasarian, at sexualidad. Sa huli’y maaaring basahin rin pala ang lahat bilang fiksiyon. Lahat ng kultural ay ekonomikal at lahat ng ekonomiko’y kultural. Nahahagip ng mga naratibo ang kubling aksiyon at desisyon, ang mga internal ay ginagawang external para matunghayan. Hindi kailanman ituturing na katapat, o kapantay ang lalaking barista ng babaeng suki sa coffeeshop sa “Tuwing Gabi ng Sabado” ni Percival Lagda Buncab. Nauunawaan ng barista na walang tunay na promosyon sa manggagawang kontraktuwal, madagdagan man ng ilang libo ang bayad ay gahol pa rin sa pag-abot sa kaginhawahan, habang ang isa’y lumulutang lang sa problema ng love life o mental health. Tahasang inilalatag ng istorya ang guwang ng pagkakaiba ng kultura at ekonomiya, sa dialogue nitong waring transkripsiyon ng pag-uusap ng Gen Z habang umiinom ng caramel machiatto. Ito rin ang guwang sa aksiyong nasa likod ng pagdampot ng matinong brief sa laundry ng karaniwang manggagawang gusgusin ang panloob, tulad ng “Brief na Bacon” ni John Carlo S. Gloria. Nahagip ng dagli maging ang laglagang napipintong maganap, sa oras na mabuking ng cctv camera ang salarin. Sa “Grey Polished Marble-look Porcelain Tile,” nag-abala si Andyleen Feje na itatag rin ang guwang ng mga uri na pinapatotohanan ng simpleng paglalalatag sa tiles sa bahay. Tila nakapasok na nga sa gitnang uri kapag tiled na ang kabahayan, na may pait rin ang hagod ng haplos ng aspirasyon, sa realisasyong ang bagong lapat na tile ay nasa nitso ng amang hindi na ito natamasa.

Nasa curation ng mga detalye ang bisa ng salaysay, upang maiangat ang kuwentong hinalaw sa personal, o mga “sugat na nagnaknak” patungo sa mas kolektibong Kuwento. Basahin ang “Mga Tao sa Barko” ni Emmanuel Barammeda, at kasama tayo sa pag-uwi ng isinasalaysay, dahil natigatig tayo sa likaw ng iniisip at muni ng tauhan, ukol sa pag-iral sa gitna ng unos. Ang paghagis ng barya sa mga batang sumisisid ay okasyon rin para tunghayan ang parallel na naratibong nasa loob ng nagmumuni. Kung paano sinisid ng narrator ang buhay, kasabay ng ragasa ng alaala ng kabatang sumisid rin. Sa huli, nang nagtapon siya ng barya sa karagatan, hindi lang siya nagbibigay ng limos sa batang iyon, kundi nagbibigay rin siya ng pag-asang huwag magsawa sa pagsisid ang sarili.

Panitikan ang panitikan dahil nagagawa ng artikulasyon nitong tumbukin ang katumpakan ng imahen at saloobin na waring ibinubulong. Ibinubuyangyang ng mga kuwento sa volume ang salimuot ng kahirapan – hindi ito basta pagtingala sa mga gusali ng Maynila ng bagong saltang anakbukid, o ang pagdukwang sa pagkain ng tuyo. Kailangang ipinapakita rin ang araw-araw na pag-iral sa ganitong kondisyon, sapat para umusbong ang salikop ng pakikisama at talikurang lihim, tulad ng mababasa sa kuwentong “Mga Ahas sa Lungsod,” ni Shur C. Mangilaya. Pansin sa kuwento ang pagkilala sa tradisyon ng realismo, at pagpatak rin ng impluwensiya ng indie cinema. Pinapaksa nito ang matagal na ring naikukuwentong milieu at lapot ng danas ng mga taong naghahanap ng matinong trabaho sa Maynila, lampas sa “tadhana” nilang magpastol ng kalabaw o mag-araro ng bukid. Sila ang naging mga karpintero, piyon, mason, construction worker ng metropolis na hindi sila kailanman ginawang bahagi sa prosperidad. Gayunman, ang hagod ng kuwento’y parang

pagbabasa rin ng etnograpiyang lumubog sa mismong sityo, para maisulat ang mga tauhang gaya ni Tita Bing. Samantala, may mga piyesang may ipinakikilala ring mga kultura mula sa mga kapatid nating wala sa sentro, ngunit kasinglupit rin ang realidad ng tinatamang kaalipinan at pagsasantabi, tulad ng kuwentong “Maamor,” ni Amroding Baraiman. Transaksiyonal maging ang kaalipinan. Rido ang pinapaksa, gayundin ang abusong sexual na ginagawa sa mga kababaihang nasa patriyarka. Marahas ang pagtatapos ng kuwento, direktang pagtuligsa sa mismong pamagat nito, parang tinutugis ang kahulugan ng salita na sinusubok sa ngalan ng bigkis ng komunidad, angkan, relihiyon, tradisyon.

Mayaman ang ating tradisyong folkloriko, at kung ihahabi ang lumalalang krisis sa klima at ang binubuhay nitong sapot ng pananamantala, lalo na sa benepisyo ng mga nangamatay, nakakapagpapaisip rin kung bakit patuloy pa rin itong sangkap ng ating naratibo bilang bayan. Ito ang nais sabihin ng “Si Lolo Martin at ang Diwata ng Sityo Pulong Kumunoy,” ni Arlan Camba, na may lawak na epiko, sa time frame at sa siste ng mga huntahan. Mayaman rin ang tradisyong folkloriko dahil napagtatagni nating mga tagapagmana ng intangible cultures na ang mga nilalang ng katatakutan ay balabal rin, at mula sa hulma ng, opresyon, tulad ng “Dunggo” ni Denmark B. Soco. Binaybay ng kuwento ang kultura ng mga bosero (maninisid) sa bayan ng Tag-abaka. May gintong kogtong na hindi mahuli-huli, at ayon sa sabi-sabi, ang dambuhalang isda ay “nakakahinga sa lupa at nag-aanyong tao.” Ginamit ng may-akda ang punto de bista ng batang kamalayan, na laging sabik noon sa pag-aabang sa amang umuuwi galing sa pagboso, ngunit isang araw, mabubunyag ang pagkatanto sa tunay na ikinamatay ng ama, na

hindi ang gintong kogtong. Mistulang detective story ang pacing ng “Buwaya” ni Jayjomar Quintos, habang tinutuklas kung paano nga ba nawala si Lando, at ano ang kaugnayan ng panaginip ng inahing buwayang naghihiganti sa mas malaking lihim ng mahiwagang lalaki. Sa huli, ang malinaw ay: may tinatakpang mas malaking buwaya ang pagkamatay ni Lando, at ang pagkamatay sa sunog ng tatlumpo’t walong mga manggagawa.

Lumalangoy ang “Cybora” ni Malaya Lapiña at “Perla, ang Kalbong Sirena” ni Josh Paradeza sa pamilyar na ring mga naratibo ng mga trans at LGBTQI+. Interesante kung paanong pinagsasabay ng pagkakasalaysay ng “Cybora” ang pagbangon ng siyudad at pagbangon rin mismo ng protagonista sa abyssmal na realidad nito: dinig ang hugong ang mga malalaking container truck sa paupahang kuwarto, lumalapnos ang init sa madaling araw, at di matakasan ang samyo ng bulok na kanal. Vlogger ang protagonista at pinagkakakitaan ang sayaw-kanta sa mga parokyanong puti. Gamit ang Binisaya sa dayalog, nakapapasok ang mambabasa sa intimate na mundo ng “ako” na trans. Habang inaakay tayo sa karaniwang magdamag ng vlogger, mapapaisip rin tayo kung bakit inuulit ng protagonista ang danas na maalala pa ang unang patak ng luhang natikman bilang nilalang, sa paulit-ulit na siklo ng live show. Ito rin ang hulas ng kuwento ng sirenang nagpalit-kaliskis, upang maging tao sa kuwento ni Paradeza. Bula ang sasalubong sa inkarnasyon ng pagkatao. Magbabakasakali siya sa ruta ng audition sa “Miss U and A,” kahit batid na isa lang siya sa maraming tumatawid pa ng ibang lupalop para maging kontesera. Lumusot ang pagrampa ni Perla sa audition nang walang tinig, kundi muwestra lang ng pagperform ng identidad. May pantasya siya ng tagumpay na presente ang idolong

Vice Ganda, ngunit alam niyang ang kalbong bumbunan niya ang eeksena at hindi naman pakikingan ang kanyang tinig, kaya sa huli “lantang arosep” siyang naglakad pabalik ng Cubao. Dumudulo ang kuwento sa insertion ng retrato ng literal na beerhouse. Tumubo iyon sa palutang-lutang lang rin na isla. Dito na mauwi ang kalbong sirena. Dito, kasama ng marami pang mga “sirenanag” magiging mga utusan sa karagatan ng kahirapan. Ito rin ang panapos ni Cybora: maasahang sumayaw muli kinabukasan, sa lungsod na walang lamig, iniluwal sa usok, burak at dumi.

Ani Clifford Geertz, “Behaviour must be attended to, and with some exactness, because it is through the flow of behaviour – or more precisely, social action – that cultural forms find articulation.” (Geertz, 17). Siksik ang impormasyong matutunghayan sa mga dagli at maikling kuwento, kalkulado ang ibinibigay na datos para mapagtagani ng mambabasa ang binubuo na rin naman niyang istorya. Kinusot, linabhan at ikinula ni Eric Jhon Bituin ang naratibo ng mga call center agents sa “Sila sa Kabilang Linya,” at “Ikot-Ikot”. “May tenga ang tiles at nakakapag-elevator ang balita,” anito, at maniniwala tayo sa rekonstruksiyon ng sawikain dahil ang pagtratabaho bilang ahente ng BPO ay pamilyar sa marami, lalo na sa malaking bahagdan ng urban population ng Pilipinas na binubuo ng mga edad 18-35 gulang. Kinikilala ng kuwento ang topograpiya ng call center at ang pagiging huwad na topos nito: malamig ang temperatura, nag-Iingles at namumuhunan sa accent para maging virtual assistants ng mga iba pang mga global na mamamayan sa mga nasyong kinategoryang nakaririwasa, malayo sa materyal na realidad ng ordinaryong Pilipinong hinukot sa kahirapan at kasalatan. Kumikibo ang mga filed QR reports, labanan talaga ng ahensiya ang pinasok

ng ahente, at ipagtanggol man ng ahente ang maliit na karapatan ng Puti sa paggamit ng wi-fi, hindi naman talaga nauubos ang Hydra ng sistema. Senaryo ng mga empleyong dumaranas ng burn-out ang sinasapantaha ng “Ikot-Ikot”. Pumapasok na waring buo, umuuwi na piyesa-piyesa ang natitira. Marahan rin ang pagka-agnas. Ganito rin ang etnograpikong balasik ng “Singkrono” ni Tilde Acuna, na nakabalabal man sa futuristikong espasyo-panahunan ay maaaring basahin ring aktuwal na pisikal, materyal na kundisyon ng mga nagsisikap magturo sa virtual classrooms. Inangat lang ni Acuña ang kondisyon sa decibel ng katastropiya. Hindi ito larawan ng resilience, paglalarawan ito ng delubyo ng kapahamakan na sanhi ng mismong pagkamatiisin at pagkamadiskarte ng mga Pilipino. Umaabot sa level na inaalala ng katawan ang pagbara ng nano at mikroplastik sa katawan sa konsumo ng fastfood, sa pag-ayon sa preskripsiyon ng wellness, pero hindi naman hinaharap, ang mismong ugat ng asinkronong buhay at pagkabuhay. Kung paano napagtagani ni Acuña ang virtual classroom sa literary history ng bayan ay kayo na ang bahalang tumuklas.

Hindi kailangang isalaysay ang buong “kuwento,” sapat na sumisilip na lang sa mga guwang na iniwan para sa mga mambabasa. Sining ng pagkakasalansan ang naratibo. Sa ganitong antas dumadaloy ang “Parikala ng mga Letra” ni John Carlo S. Gloria, at “Helek sa Paa” ni Lilia Cuntapay. Insidental ba na nasa lokasyon ng eskuwelahan ang dalawang naratibo? May gigil ang tinig ng “Parikala...” sa pagmumuni sa etymolohiya ng salitang confidential, na matatapos sa realisasyong magtuturo pa rin kahit sinasakmal ng kalam ng sikmura. Halos bitin ang dating ng “Helek...” dahil vignette ito ng paglalakbay, na literal, na ginagawa ng mga estudyanteng

nasa liblib na mga pook para lang makarating sa eskuwelahan at makapag-aral.

Kasama sa koleksiyon ang “Si Sarah Tustra,” ni U.Z. Eliserio dahil sa pangahas at limlim ng siste.

Tulad ng inaasahan sa panulat ni Eliserio, yinayakag nitong maging kritikal ang pagbabasa at huwag makontento sa pag-aakalang linalabusaw lamang ng akda ang karaniwang kronolohiya ng “matinong” kuwento, maging ang paghulma sa mga tauhang may “paniniwala” at ukit na galing sa “totoong” tao, dahil mukhang ang puntirya ng kuwento’y ang pagpapakita ng likaw ng kasinungalingan, sa koro ng pagtunggali sa woke culture. Kahanay rin ng kuwentong ito ang “Here at SM” ni Maki Lim, na matalinong paghabi ng modernong alamat ng Paskong inuukit sa komodipikasyon ng pagmamahal at lambing sa loob ng infraestruktura ng mall. Panghuli sa kauri ng postmodernong pagkukuwento ay ang “Nang Magalit ang Jos,” ni Carissa Cestina. Sa simula, parang pagsasalaysay na anekdotal tungkol sa katastropiya ng bagyo, na tumatapat sa biglang pagkawala ng ama ng narrator. Labing-isang taon ang lilipas at hindi na hihimpil sa dilim ang langit kapag gabi na, dahil ang araw ay hindi na rin lumubog, at naging saksakan nang init. Sinasabayan ang trauma ng klima ng trauma ng pagkalimot sa kalat na iniwan ng dating pinuno ng bayan, na tila alegorya rin sa kasalukuyang dilema ng Pilipinas sa amnesia ng batas militar at diktadura.

Parabula rin ang mga dula na kasama sa edisyong ito ng Agos 4. Pinapaksa ng “Backhoe” ni Rick Patriarca ang demolisyong napipintong mangyari sa isang looban, at kung papaano tutugon si Boy at asawa niyang si Yna, sa alok ng relokasyon. Maaalala natin ang mga kahawig rin na mga isang yugtong dula na pumapaksa sa

buhay iskuwater. Pero may klarong pagkakaiba. Sa “Backhoe,” mas informed at asertibo na ang mga tulad ni Boy, mapapansing naging organisado at militante na, habang ang asawa’y may kusang palo rin, ngunit handang magkompromiso. Kahit hugong lang ng backhoe ang maririnig, mabisa pa rin ang yanig nito sa manonood kung sakali, dahil patuloy pa rin ang mga demolisyon, saanman. Malapot ang potensiyal ng tensiyon ng dula. Ruta ng pagpapatawa ang tinunton ng “Sino Ang Aalisin sa Powerful Five?” ni Ken Peñaflor. Limang superheroes ang tauhan, lahat may angas, at kalkulado nitong napasasabog ang usapan pangkapangyarihan habang inaaliw tayo sa tinola milktea at limitasyon ng superpowers. Totoong nakasakay rin ang dayalog sa pagturol ng awtentisidad ng kapangyarihan at imbisibol na puwersang taglay ng mga ineetsa-puwera. Karaniwang storyteller ang komiks, telebisyon at sine ng ating buhay, at hindi man tahasang sinabi, inianak ang mga karakter ng access din natin sa superhero flicks na galing sa mga platapormang ito. Sa conduit ng mga anyo ng storytelling na ito tayo natututo ng kung ano ang masama at mabuti, sinong panalo at talunan, ano ang gagana at papalpak, dahil ang panitikang popular rin ang ating socializing agencies. (Wasko, 2010:3)

Napakainteresante ng mga koleksiyon sa bahaging tula. Sa “Alaala Ng Bayan” ni Noel Galon-De Leon, binigyan ng bagong boses sa pamamagitan ng serye ng mga monologo ang mismong awtor ng *Noli Me Tangere*, at pagkaraan ang ilang tauhan mula sa akda, sa estilong mapag-isip. Nalulungkot talaga ang sentrong persona mula sa titulong tula hanggang sa paglalagom na ginawa sa “Biro ng Alaala.” Sa presentasyon sa tula, hindi umuusad ang lipunang Filipino sa danas nina Elias, Crispin, Basilio, at Sisa. Biktima sila ng opresyon ng sistema

na umiral na noong nakaraan at nagpapatuloy sa isip (at sa realidad) hanggang sa kasalukuyan. Walang magiging bisa kundi ang lungkot sa mga galit at trauma ng pagiging biktima ngunit may pahiwatig na sa kabila nito, ang mismong hindi pagkalimot sa kanilang danas ang mitsa ng rekuperasyon ng pagpapahalaga sa kanila. Memorya rin ang nagpapagalaw sa mga pangyayaring napili ni Ronald Atilano sa kaniyang koleksiyon na pinamagatang “Diyaryong Dilim” na tungkol sa araw-araw na karahasan at masisteng protesta sa buhay-buhay ng mga mamamayan sa digmaan ng Ukraine; gayundin sa nakalulunon na sandali ng pagkasawi ng isang pulubi sa Maynila, pagpaslang sa isang tao/malay na persona sa tagpuan ng mga bangka at ilog. May malalim na pag-uugnayan ang mga tula lalo pa at naisama ang pagmumuning Budista sa isang tula, “Ang Gagamba sa Impiyerno.” May matinkad at mapaglarong imahinasyon ng bata sa mga tula ni Eugene Y. Evasco, inaasahan ito sa kilalang kuwentistang pambata. Sa dalawang tula, “Ang Aklat Ay Hindi Makahiya” at “Estante Ng Mga Aklat,” hinikayat ng awtor ang batang mambabasa, o lalo na iyong nagsisimula pa lamang na maaakit dito para tanggapin at masiyahan sa mahikang gawa ng pagbabasa ng aklat. Inengganyo naman ang bata na masiyahan sa pagbabakasyon sa probinsiya sa isa pang tula, at sa “Ang Saranggolang Adarna,” hinihiling na makabangon ang kapamilya ng bata sa krisis ng pandemyang COVID. Naiiba ang koleksiyon ni Sofia Federico dahil gawa ito ng isang kabataang propesyonal na hindi mula sa hanay ng malikhaing pagsulat kundi sa departamento ng kimika. Pinoproblema ng mga persona sa tula ang mga usaping makaagham pero kasabay nito (sa matulaing paraan), ang paglilimi tungkol sa mga implikasyong makalipunan at makatao. Sa “Botaniko,” nagbigay-pugay ang kapuwa botaniko sa

hinahangaang siyentista na naging biktima ng karahasan ng Estado, bagama't labis na naapektuhan ng dahas na nangyari sa iniidolo at talagang nawalan ng lakas ng loob. May gayunding pag-iisip sa iba pang makabuluhang usapin gaya ng paggawa sa loob ng akademya na isa ring kapitalistang institusyon sa pagtuturing ng awtor. May elemento ng nostalhiya na nagdurugtong sa mga tula sa koleksiyong “Gurami” ni Jobert M. Pacnis. Halatang nagmula sa Norte, naitanghal ang kilalang lutuing Iloko sa “Dinengdeng”, at dito ay binalikan ng persona ang alaala ng nakaginhawang sabaw at gulay, bagama't naisip din ang mga sektor ng manggagawa na hindi makaahon sa hirap matapos pangakuan ni Bongbong Marcos ng murang bigas at batayang bilihin. Naglalatag ang limang makata na nakabilang sa tomong ito ng mga tulang kumontra, umaalalay, at nagbubukas ng mga damdamin at pananaw sa mga pinakamabuluhang paksa ngayon sa lipunang Filipino.

Sa hanay ng sanaysay, nagbukas si Gerome dela Peña ng nakakaintrigang haka na “paano kung isang araw ay magkapalit kami ng katawan ng aking katipan?” Bumaybay ang kaniyang espekulasyon sa higit sa pagsasalikop na kapalaran ng dalawang taong sabay na sumusulong sa mga danas ng pagiging guro at aktibista sa panahong mapanghamon at nangangailangan ng kritikal na pagtanaw. Naglatag naman si Mark Anthony S. Salvador ng napapanahong repleksiyon tungkol sa paraan ng makataong paggugol sa sariling oras; o mas angkop, pagbibigay ng oras sa sarili para mapanatili ang kalusugan ng isip at pagiging produktibo sa kabila ng parang “pagtanga” lamang ang panlabas na imahen ng ng akto ng matagal na pag-ubos ng tasa ng kape sa umaga. Binigyang kahulugan ni Salvador ang pagbanat ng sandali ng pagmumuni-muni bilang emotional quotient na mahalaga

upang maging malikhain. Isa pang mapanuring depinisyon ang binuo ni Edward Joseph Fernandez tungkol sa pagtalunton sa pangalan ng mga bagay-bagay, kabilang na ang sa tao; na hindi lamang ito ang nakasulat na bersiyon kundi ng nakakabit na historya at danas sa pagkatao ng isang indibidwal. Sa sanaysay na ito, napagtuunan ang halaga ng birth certificate. Nagkaroon ng abentura ang awtor sa pagnanais na mabago ang pangalan sa nakasanayan na ngunit hind katanggap-tanggap para sa kaniya. Masinsinang pagbibigay-kahulugan muli ang naging alalahanin sa sanaysay na “Etiks (Ethics)” ni Reynalyn Ramirez sa konteksto ng isang nagsisimulang diyarista habang nasa loob pa ng klase at masinsinang nag-aaral. Pagmumuni ito ng inosente at may budhi pang kabataan na nasa akma ng pagpasok sa industriya ng pamamahayag, na puno ng tukso at pagkaligaw ng landas mula sa etikal na posisyon. Isa lamang ang iginiggiit ni Ramirez: ang humilig sa pagkadisente.

Eksperimental na maituturing ang alanganig artikulo o rebyu (ito nga ang punto ng piyesa: ang salikop ng anyo at content) ni Tilde Acuña, eksaktong titulo ay konsumerebyu, dahil na-appropriate ang mga teksto-biswal na pagtimbang sa mga produkto sa online selling, kasama ang format na kilala sa Lazada: naka-box na retrato kompleto sa star rating, mga prompt o trigger para sa matalas na komento sa nangyayari sa lipunan. Malay ang mga nilikhang netizens (curated na persona) sa nangyayaring malakihang korupsiyon sa gobyerno, pati sa mga politikal at ideolohikal na mga implikasyon, mula lokal hanggang global na level. Naisulat ito sa gitna ng katatapos (nagpapatuloy pa) na pandemya at isang kritikal na coping mechanism na may mahalaga at makabuluhang agenda.

Sa kabuuan, lahat ng mga akdang tinipon sa edisyon ng Agos 4 ay nararapat mapakinggan at basahin ng ating kasalukuyang panahon. Nais isipin ng mga patnugot na ang tungkulin ng panulat ay makatulong sa paghubog ng isang mas maginhawang lipunan para sa nakararami. At upang magawa iyon, kailangang pakinggan ang mga nangungusap na parabula ng ating panahon.

Sa isyung ito rin ng Agos, dumaloy mula sa mga kontribiyutor ang mga anyo ng tuluyan (maikling kuwento, dagli, at sanaysay), dula, at tula; ani ng kasalukuyang panitikang Filipino. Naging hamon sa mga editor at rebyuwer ang proseso ng seleksiyon o ang magsikap na matukoy sa mga awtor ang pagbuo ng mga bago at napapanahong mga akdang inspirado ng iba't ibang mapagmumulan ng kislap-diwa.